

Vammaiskumppanuus ry

Strategia 2024-2027

Toiminnan perusta

Vammaiskumppanuus ry on vuonna 1989 rekisteröity suomalaisten vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö. Vammaiskumppanuuden jäsenjärjestöt ovat oman tai usean eri vamma- ja kieliryhmänsä kansallisia asiantuntija- ja palveluorganisaatioita sekä oikeuksien edistämisen ja valvonnan järjestöjä. Vammaiskumppanuus toimii ensisijaisesti jäsenjärjestöjensä kautta vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien toteutumiseksi kehittyvissä maissa ja muualla, missä vammaisten oikeudet ovat erityisen heikosti toteutuneet. Vammaiskumppanuus toimii jäsenjärjestöjensä palvelu- ja yhteistyöelimenä kehitysyhteistyötä, valtavirtaistamistyötä, kansainvälistä vaikuttamistoimintaa sekä viestintä- ja globaalikasvatusta koskevissa kysymyksissä.

Vammaiskumppanuuden toimintaa ohjaa YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (jatkossa YK:n vammaissopimus). Työtä tehdään ihmisoikeusperusteisesti, YK:n vammaissopimuksen ja Agenda 2030 –tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vammaiskumppanuuden jäsenjärjestöjen paikalliset kumppanit ovat ensisijaisesti vammaisten henkilöiden tai heidän omaistensa omia järjestöjä tai kansallisia edunvalvontajärjestöjä, joissa vammaiset henkilöt ovat itse toimijoita ja asiantuntijoita työssään.

Vammaiskumppanuuden toiminnan omistajuus on jäsenjärjestöillä. Omistajuuden keskiössä on jäsenjärjestöjen syvälinen asiantuntemus etelän kumppanien ja heidän jäsentensä tarpeista edistää vammaisten ihmisten oikeuksia omissa maissaan ja yhteiskunnissa. Toiminnan koordinoimista, rahoituksen hallinnointia ja raportointia sekä muita tukitoimintoja toteuttaa Vammaiskumppanuuden sihteeristö yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa.

Arvot

1) **Ihmisoikeusperustaisuus** – Ihmisoikeudet ovat jakamattomia, luovuttamattomia, toisistaan riippuvia ja toisiinsa liittyviä. Vammaiskumppanuuden kaikkea toimintaa ohjaa ihmisoikeusperustainen ajattelu. Seisomme heikompien puolella, ja edistämme oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kaikessa työssämme, jotta kehittyvien maiden vammaiset ihmiset saavat yhdenvertaiset mahdollisuudet elämässään.

2) **Gloaali, kestävä yhteisvastuu** – Sitoudumme globaaliin yhteisvastuuseen vammaisten ihmisten oikeuksien edistämisestä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestäväällä tavalla pitkäjänteistä ja vaikuttavaa työtä tehden.

3) **Vammaisten ihmisten osallisuus ja kumppanilähtöisyys** – Vammaiskumppanuuden toiminnan ytimessä on, että töitä tehdään yhdessä vammaisten ihmisten ja heidän järjestöjensä kanssa vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiseksi. Globaalin etelän ja globaalin pohjoisen vammaisten ihmisten välistä kumppanuutta vahvistetaan kokemusten ja asiantuntijuuden jakamisen sekä vertaistuen avulla. Ei mitään meistä ilman meitä -periaate ohjaa kaikkea työtä.

4) **Hyvä hallinto, läpinäkyvyys ja tasapuolinen kohtelu** – Vammaiskumppanuuden toiminta perustuu sihteeristön, jäsenjärjestöjen ja heidän kumppanien väliseen avoimeen yhteistyöhön, jossa kaikkia kohdellaan tasapuolisesti, hyvän hallinnon periaatteita noudattaen sekä selkeillä ja tehokkailla toimintamalleilla. Vammaiskumppanuuden jäsenjärjestöt noudattavat yhteisessä tekemisessä samoja sääntöjä ja niihin sitoudutaan.

Tilannekuva – missä maailmassa toimimme

Maailmanpoliittiset mullistukset, ennen kaikkea Ukrainan sota, vaikuttavat Suomen kehityspolitiikkaan ja kehitysyhteistyörahoituksen painopisteisiin. Ukrainan sotilaallinen ja humanitaarinen tuki vie valtavasti rahaa. Toisaalta ilmastonmuutoksen seuraukset ja yhä raemmiksi käyvät konfliktit lisäävät tarvetta kansainväliselle avulle muualla. Ilmastonmuutoksen vaikutukset tuntuvat voimakkaasti köyhimpien vammaisten ihmisten elämässä. Suomen kehityspolitiikassa vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien edistäminen on perinteisesti ollut tärkeänä tavoitteena. Tässä maailmantilanteessa on tärkeää pitää huolta, ettei vammaiskysymysten painotus katoa Suomen kehityspolitiikasta.

Lisäksi Suomen kiristynyt valtion talous vaikuttaa yhteiskunnan eri sektoreihin. Kehitysyhteistyörahoitusta on jo leikattu ja leikataan yhä. Hallituksen kehitysyhteistyökriittinen mielipideilmasto on myös haaste. Lisäksi leikkaukset sosiaali- ja terveysalojen järjestökenttään - mihin Vammaiskumppanuuden jäsenjärjestöt kuuluvat - heijastuvat väistämättä myös järjestöjen tekemään kansainväliseen toimintaan. Kehitysyhteistyön vaatima 7,5 prosentin omarahoitusosuus on rajoite monelle järjestölle. Kansainvälinen solidaarisuus hiipuu, kun kotimaan toimintoja laitetaan alas.

Tässä tilanteessa katse on kuitenkin suunnattava laajemmalle. Ilmastonmuutos on globaali haaste. Kuivuus, tulvat, ruokapula ajavat ihmiset liikkeelle. Globaalit haasteet alleviivaavat verkostoitumisen ja yhteistyön tärkeyttä yli rajojen. Maailma on jokaisen ja yhdessä olemme enemmän.

Visio

Vammaiskumppanuuden visiona on maailma, jossa vammaisten henkilöiden ihmisoikeudet ovat toteutuneet täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti ja, jossa vammaiset ihmiset toimivat tasavertaisesti yhteisöjensä kehittämiseksi paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Missio

Vammaiskumppanuus toimii vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Vammaiskumppanuus toteuttaa kehitysyhteistyöhankkeita ja muita mahdollisia yhteistyömuotoja paikallisten vammaisjärjestöjen ja kansallisten liittojen kanssa erityisesti kehittyvissä maissa (ODA-kelpoisuus) ja maissa, missä vammaisten henkilöiden ihmisoikeustilanne on poikkeuksellisen heikko. Vammaiskumppanuus ei toimi sotaa käyvissä maissa, joissa ulkopuolinen taho on hyökännyt maahan. Maan sisäiset konfliktit ja mahdollisuus sisällissodan eskaloitumiselle eivät sulje toimintaa automaattisesti, mutta riskit täytyy arvioidaan erikseen.

Jäsenjärjestöjen eri vammaisryhmien erilaisista lähtökohdista ja tarpeista käsin tapahtuva kehitysyhteistyö on Vammaiskumppanuusohjelma ydin. Ohjelmatyön erityisyys ja strateginen lisäarvo perustuvat kunkin jäsenjärjestön erityisosaamiseen, missä jäsenjärjestöt tekevät pitkäjänteistä yhteistyötä oman tai montaa eri vammaisryhmää edustavien kumppaniensa kanssa.

Tavoitteet

Vammaiskumppanuuden tavoitteena on edistää vammaisten henkilöiden oikeuksia, asemaa ja tasavertaisia osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia sekä vahvistaa toimintamaiden vammaisliikettä ja edistää synergioita kumppaneiden välillä. Yhdistyksen tehtävän toteuttamiseksi jäsenjärjestöt toteuttavat Vammaiskumppanuusohjelmaa, missä kehitysyhteistyö muodostaa ohjelman pääsisällön ja prioriteetin. Muita ohjelman osa-alueita ovat vaikuttamistyö, valtavirtaistamistyö sekä viestintä- ja globaalikasvatustyö. Lisäksi yhdistys voi toteuttaa muuta yhteistyötä – hankkeita, kampanjoita, ohjelmia - resurssiensa niin salliessa.

Vammaiskumppanuus toimii ensisijaisesti vähiten kehittyvissä maissa ja maissa, missä vammaisten henkilöiden asema ja ihmisoikeustilanne on heikko. Toimintaa ohjaa aina tarvelähtöisyys. Kumppanimaasta tulee löytyä vammaisjärjestö ja/tai kansallinen vammaisliitto, jolla on vähintään potentiaalia kehittyä toimivaksi kumppaniksi. Uuteen toimintamaahan tai alueeseen siirrytään, jos maahan on aiemmat vahvat yhteydet jonkin jäsenjärjestön, pohjoismaisen sisarjärjestön tai muun luotettavan toimijan kautta. Ympäristön kannalta ja myös logistisesta näkökulmasta pyritään keskittämään toimintaa maantieteellisesti. Tältä pohjalta laajentuminen voi olla luontevaa naapurimaihin, jos muut yllä olevat kriteerit täyttyvät.

Vammaiskumppanuuden pääasiallinen rahoitus tulee ulkoministeriön ohjelmatuki-instrumentista. Vammaiskumppanuus pyrkii askel kerralla laajentamaan rahoituspohjaansa. Tavoitteena on myös innostaa uusia vammaisjärjestöjä tekemään työtä kehittyvien maiden vammaisten aseman parantamiseksi.